ŞCOALA GIMNAZIALĂ,,NICOLAE DRĂGANU"ZAGRA
JUDEŢUL BISTRIŢA-NĂSĂUD
LECTURĂ ŞI ABILITĂŢILE DE VIAŢĂ
AUTORI: ELEVII CLASEI AVII-A
ÎNDRUMĂTOR: PROF. LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ
DRĂGAN OTILIA-MARCELA

CARTEA LEGENDELOR

CARTEA LEGENDELOR

Cuprinde

- COMUNA ZAGRA
- SAT POIENILE ZAGREI - PREZENTARE GENERALĂ
- SATUL SUPLAI
- SATUL ALUNIŞUL
- SATUL PERIŞOR
- LEGENDE CULESE DE ELEVII CLASEI A VII-A

COMUNA ZAGRA

- Ştii acel loc uimitor,acel loc în care te regăseşti, locul în care ai copilărit, locul numit acasă cu datini şi obiceiuri, poveşti fascinante şi tot felul de legende despre oameni şi lucruri.
- Acolo, acasă, eşti doar tu, Dumnezeu şi natura iar dacă treci dealuri şi vei umbla lumea-n lung şi-n lat, undeva la poalele munţilor, în inima Transilvaniei, acasă pentru noi este Zagra.
- Noi am crescut într-un sătuc cu oameni buni şi silitori unde şi drumul care duce acolo este mult mai special, mai fascinant cu poveştile despre viaţa lui.
- Dar totuşi, uite că azi pot scrie asta despre el, o scriu nu doar prin faptul că este satul meu ci şi pentru că îl iubesc şi sunt mândru că sunt zăgrean.
- Locurile magice, pădurile misterioase, dealurile legendare şi multe altele care par desprinse din poveşti cu o legendă anume şi o poveste de acum sute de ani, de pe vremea când a început să se audă în Zagra.
- Imaginează-ţi doar, acele locuri fascinante reamintite în basme, poezii şi cântece la noi le poţi găsi.
- La noi,până şi majoritatea clădirilor care înfrumuseţează locul cu o poveste anume, adevărată sau nu, de la bătrâni sau tineri o poveste simplă sau înflorită, acest lucru fiind într-un fel sau altul fascinant.
- Zagra este un sat asezat între două dealuri, iar din spatele bisericii ortodoxe porneste un al treilea care îl împarte în două, fiind construit din cinci sate, în partea dreaptă mergând spre Aluniş, iar dincolo rămânând Suplaiul, Poienile Zagrei şi Perişorul.
- Multă istorie au aceste locuri, mulţi oameni le ştiu de mici şi fiecare aproape diferit de celălalt. La noi aproape că nu-i loc fără poveşti din veacuri îndepărtate, nu-i carte despre orice şi nu-i om la fel ca altul.

Îndeletniciri, datini şi obiceiuri

Piua şi moara

- Apele râului Țibleș au fost valorificate din cele mai vechi timpuri. Pe malul râului oamenii au construit mori și piua necesare măcinării cerealelor și prelucrării materialelor din lână. Pioritul a fost o mare îndeletnicire și de venituri bănești făcându-se mai ales toamna și iarna, când oamenii terminau cu muncile agricole folosind timpul pentru aprovizionare cu lemne de foc, transportul gunoiului la câmp și îngrijirea animalelor. Morile erau acționate de apă acesta fiind adusă pe un pârâu ,din râul care curgea prin mijlocul satului, iar prin cădere pe un jgheab apa cădea pe o roată, iar aceasta mișcă tot angrenajul morii. Roata avea cupe, rotindu-se mișca piatra care se rotea pe piatra unde cădeau grăunțele din coș răsucindu-se, obținându-se făina.

Oieritul

- Crescătorii erau renumiți pentru numărul mare de oi și vite . Stânele erau constituite dintr-un număr mare de oi, între 500-1200 de oi și erau deservite de un baci, un păcurar șef, doi sau trei ciobani, un băiat care dădea oile la strungă numit și strungaș. Stânașul era acela care avea cele mai multe oi cu lapte asigurând totodată vasele la stână și ocupându-se de asigurarea pășunii peste vară, planificarea celor care își iau brânza, sare pentru oi și plata ciobanilor [sâmbria].

SATUL ZAGRA

Zagra - Prezentare Generală

- Locurile magice, pădurile misterioase, dealurile legendare şi multe altele la noi parcă sunt desprinse din poveşti cu o legendă anume sute de ani, de pe vremea când a început să se audă de Zagra. Imaginează-ţi doar acele locuri fascinante reamintite în basme, poezii şi cântece.
- Da, acele locuri aici poţi să le găseşti. Până şi majoritatea clădirilor infrumuseţează locul şi au o poveste anume, adevărată de la bătrâni, o poveste simplă sau înflorită acest lucru fiind într-un fel sau altul fascinant.

Centrul Comunei Zagra

- Nu ai avea cum sa nu iubesti aceste plaiuri frumoase ocrotite de Dumnezeu mai ales daca tu ai crescut acolo ,ai invatat sa vorbesti ,sa faci primii pasi pe acele locuri si sa devii om ,toate acestea acolo ,intr-un singur loc ZAGRA.
- Zagra este un sat asezat intre doua dealuri iar din spatele bisericii ortodoxe porneste un al trei-lea care imparte de la centru in sus comuna in doua.Pe partea dreapta porneste drumul catre unul dintre cele patru sate care apartin de comuna Zagra .
- Satul Alunis (Gaureni denumirea veche) si tot pe aceeasi parte ramane strada Tiblesel iar pe partea opusa se afla satul Poienile Zagrei iar mai in sus ,la cincisprezece kilometri de Zagra sub poalele Muntilor Tibles satul Suplai.Tot pe partea stanga ,dincolo de deal se afla si satul Perisor (Curtuius denumirea veche) la care poti ajunge pe drumul catre Mires din comuna Chiuza.
- Comuna noatră este foarte cunoscută şi apreciată chiar şi de turişti din tari straine pentru locuri dar in special pentru vechile monumente arhitecturale aflate intr-o stare buna si astazi dar si pentru peisajele care se gasesc aici ,mai ales la poalele Muntilor Tibles foarte vizitati vara pentru flora si fauna existenta aici acest loc fiind mult mai populat iarna atragand o sumedenie de oameni la sanius ,schii dar in special pentru pozele postate mai apoi pe diverse retele social-media iarin cel mai inalt punct al muntelui aflandu-se o gigantica cruce luata drept obiectiv turistic.

Drumul spre munte

Crucea –Muntele Tibles

Muntii Tibles

Bisericuta de pe pod

Bisericile din satul Zagra

1) Bisericuta de pe pod

Aflată pe terenul familiei Onișor, datează, conform tradiției, din 1640, când a fost construită în satul Perișor. A fost adusă pe actualul loc în 1938 de către Gavrilă Onișor. Era destinată a fi mausoleu al familiei.

Construită din bârne masive de stejar și ridicată pe un fundament înalt de piatră, biserica are un caracter arhaic, care îndreptățește datarea timpurie.

- Planul cuprinde un pronaos cu cinci laturi, tăvănit, cu ușa de intrare pe latura sudică și despărțit de naos printr-un perete plin. O ușă comunică în naosul dreptunghiular, cu boltă semicilindrică, sprijinită pe un arc dublou. Absida altarului, decroșată, este formată din cinci laturi. Acoperișul de șindrilă este unitar, având deasupra pronaosului un turn pătrat și un coif de bază octogonală.

- Se remarcă ca elemente decorative console treptate, masive, la pronaos și absida altarului și îmbinările sub formă de coadă de rândunică. Ușa îngustă, cu un ancadrament masiv, are deschiderea sus semicirculară. Un element arhaic, determinat și de dimensiunile mici ale construcției, este iconostasul cu două uși în loc de trei. Interiorul a fost pictat, dar urmele rămase sunt abia vizibile.Dupa hramul acestei biserici “Cuvioasa Paraschiva” a fost construita cea actuala.

2) Parohia Ortodoxă Cuvioasa Parascheva Zagra

- A fost construită in urma maririi numarului de locuitori ai satului si in urma daramari uneia dintre cele doua biserici aflate pe teritoriul satului ,cea de pe pod si biserica din Burbuleni careia dupa daramare i-a ramas clopotnita care se mentine si astazi.Construirea actualei biserici sa facut intre anii 1914-1924 iar in anul 1938 a avut loc sfintirea acesteia.De atunci si pana astazi fiind intr-o stare foarte buna si find parandata de multi credinciosi biserica a suferit doar reparatii legate de picture ,exterior ,interior.Biserica are forma de cruce bizantina cu influente romanesti specific fiind balconul brancovenesc.Hramul bisericii este construit dupa infatisarea bisericii "Domnita Balasa"din Bucuresti si arhitecta ElenaPreda.
- Din anul 1977 ,actualul parinte protopop al Nasaudului Dambu Ioan slujind si ajutand crestinii(in timpul pastoriei acestuia de pana acum comuna noastra a fost vizitata si de Regele Mihai I). Cu ajutorul Parintelui Protopop am aflat aceste informatii caruia as vrea sa-i si multumesc.
- De la marimea bisericii ,inca o mica legenda se leaga despre modul in care a fost pus in turn clopotul cu mare tonaj sfintit in apararea comunitatii de vremuri grele.De pe varful dealului din spatele bisericii adica de pe Codrisor s-a facut o uriasa schela pe care a fost rostogolit clopotul pana in punctul de a fi agatat in turn.

Autor: Pinti Victor

POIENILE ZAGREI

Poienile Zagrei - Prezentare Generală

- **Poienile Zagrei** este un sat în comuna Zagra din județul Bistrița-Năsăud, Transilvania, România. La recensământul din 2002 avea o populație de 967 locuitori.
- Pornind de la Năsăud și urmând albia Someșului Mare și trecând prin localitățile Salva, Mocod, apoi cotind-o la dreapta spre Zagra ajungi în Poienile Zagrii-veche așezare românească, locuită de romani din cele mai vechi timpuri.
- Așezată pe Valea Zăgrii în partea de nord-vest a județului Bistrița-Năsăud și având ca vecini la sud satul Zagra, la est satul Aluniș, fosta denumire Găureni, sau noțiune și mai veche „Gaura" de la începuturi, la nord satul Suplai, denumire veche „Plai", iar la vest satul Târlișiua.
- Localitatea Poieni fiind situată la o altitudine de aproximativ 480 m față de nivelul mării, dispune de condiții optime pentru dezvoltarea agriculturii și creșterea animalelor. Valea Zăgrii se mai numește și Valea Țibleșului după denumirea apei care izvorăște din Munții Țibleșului, având ca afluent Valea Găurenilor, făcând confluența în centrul satului Zagra.
- Apele râului Țibleș au fost valorificate din cele mai vechi timpuri. Pe malul râului oamenii au construit mori și piuă necesare măcinării cerelalelor și prelucrării materialelor din lână. Relieful este variat, de la munți, dealuri și lunci.
- Munții Țibleșului din partea sudică, proprietate a locuitorilor din Zagra, în partea vestică munții sunt ale poenarilor, în partea estică al găurenilor, iar plăienii stăpânesc Dealurile Suplaiului.
- Munții Țibleșului sunt o prelungire a Munților Rodnei din Carpații Orientali, apoi Obcinile Țibleșului și Dealurile Suplaiului situate la nord și vest a râului Țibleș. Se detașează ca înălțimi vârful Arcer, apoi Țibleș, Păltiniș, cu o înălțime de 1483 m și Dealurile Suplaiului.

SATUL SUPLAI

Satul Suplai este un sat din comuna Zagra, jud.Bistrița-Năsăud.
Este un sat care datează de multe sute de ani.
Numele de Plai, provine de la strămunii noștri care fugeau din calea cotropitorilor, denumirea de Plai însemnând calea de acces spre munte.
Este un sat în codrii, care se întind până la munții Țibleș, unde s-au ascuns Pintea Cel Viteaz și haiducii săi.
Există și astazi câteva terenuri ce poartă numele haiducului cum ar fii Poiana Pintii, Fântâna Lui Pintea etc.

Biserica satului Suplai

- Biserica cea veche s-a construit în jurul anului 1711 din lemn de brad rezultat din dărâmarea altei biserici construită după părerea unora cam pe la sfârșitul secolului IV-lea. În anul 1880 s-a lipit un turn din piatră si cărămida.
- În anul 1732 în Plai se aflau 28 de femei .
- La începutul secolului XX denumirea de Plai era schimbată în denumirea de Suplai.
- În anul 1950 în munții Țibleș s-au găsit minereuri din care s-au extras probe după care s-au făcut săpături geologice.
- Satul Suplai s-a modernizat în timp şi a crescut în populație până în momentul de față.

AUTOR: VALEAN MARIO

SATUL ALUNIŞUL

Alunișul este un sătuc mic la capătul comunei Zagra,în trecut a fost numit Găureni alți spuneau că i se mai spunea Gaura dar este un mit fals.

LEGENDA ”OALA CU BANI”

- Pe cât de mic este satul pe atât de multe povești are , una dintre ele ar fi "Oala cu bani" de pe Isipoaia un loc poziționat între Alunișul si Poienile Zagrei,acesta ar fi aproximativ 500 de metri pătrați complet drepți.În anul 1966 într-o vară niște haiduci furaseră mulți bani de la un bogat din Coșbuc ,punând banii într-un sac.
- Ajungând pe Isipoaia pe la amiază au început să sape o groapă unde să bage bani, aceștia dându-și seama că dacă îngroapa bani s-ar putea să nu îi mai găsească așa că unul din ei a plecat în sat după o oală , 4 frânghii puternice si 4 răngi .Aceștia au ajuns pe Isipoaia cu lucrurile și au început să bată răngile,să lege oala de frânghii și frânghii-le de răngi.A venit noaptea și au adormit , dar ceea ce nu știau e că bogătașul i-a blestemat și a spus:"lupii să se hrănească și dracu să îi ardă pe cei ce l-au jefuit",iar dimineața lupi au venit și au ros frânghii-le și oala cu bani a căzut în groapa adâncă.Aceasta auzindu-se în sat , polițiștii s-au pus pe urmele lor.Haiducii au mers în sat și au luat 10 saci de lână și un pachet de chibrite ,au aruncat lâna în groapa , iau dat foc și au astupat groapa ca să nu mai găsească nimeni bani.Și de la o vreme se auzise în Găureni de bani furați și lumea intră la bănuieli.Într-o seara , la barul din sat se vorbise desprea aceștia,spunându-se că poliția îi caută , iar de atunci nu i-a mai găsit nimeni.Bătrânii spun că s-au retras în munți.
- De atunci nimeni nu a mai auzit de ei și bogătașul din Coșbuc nu a mai văzut bani niciodata.

- *AUTORI:BOBOL IONITA*

  BASOTA NICU GABRIEL

SATUL PERIŞOR

Biserica din Perişor

- Așezată într-o grădină din centrul satului pe un teren mai ridicat și care oferă o viziune de ansamblu atât asupra satului cât și a împrejurimilor acestuia până în departare.
- Biserica actuală reprezintă un reper pentru perișoreni atât material cât și spiritual.
- Construită din cărămămidă cu un fundament masiv de piatra, aceasta biserică este formată în formă de cruce.
- Accesul în biserică se face printr-un perete dreptunghiular deschis
- La intrarea în biserică se află un hol dreptunghiular tavanit și îngust care face trecerea spre pronaos.

AUTOR:BRICI IONUT

LEGENDA ”Podu Varului”

- A fost din moşi strămoşi, din bunici în străbunici o legendă întâmplată în comuna Zagra
- Din vremuri se povestea că între cătunul numit Morile Zagrei şi comuna Zagra chiar sub râpa Dracului era o pciuă de haine unde femeile bătrâne mergeau cu haine la spălat. Întruna din serile când erau femeile la pciuă, era o nuntă în Curtuiuş. În acea zi se cununau doi fraţi.
- La pciua unde erau femeile au venit doi feciori şi au întrebat pe unde este drumul către Curtuiuş. După ce bătrânele le-au spus, cei doi au urcat pe râpă şi au pornit spre nunta celor doi fraţi. În zorii dimineţii s-a auzit ca cei doi miri s-au omorât unul pe celălalt.
- Ştirea a fost dată de bătrâne în cătunul de la MORI şi tot atunci a apărut fata Ciumii.

LEGENDA ”Fata Pădurii”

- Pe dealurile satului, în vârful Tinoasăi, la poalele Dealului Lupului, când trăiau mai demult străbunicii noştri p-acolo, ne povesteau că-n tinereţea lor un mare bai umbla pe acele meleaguri şi toţi se temeau de el.
- Tare faine erau zilele dar nopţile, vai de ele cum ţineau oamenii sculati. Ne ziceau nouă că ciobanii ce stăteau prin zona aceea n-aveau somn în colibe, lângă stână să nu doamne fereşte să li să stingă focu’ că dora pă cărările bătucite de picioarele oamenilor când numai lupii n-aveau somn, o tânără fată cu un păr lung ce ara după ea, căuta oamenii să-i prindă. Bieţii ciobani ţineau focu’ aprins, că ziceau că fata se temea de foc ca nu cumva să-ş’ ardă păru’. Nu ştie nimeni cum şi câinii care o auzeau cum strâgă ciobanii pe nume, nu băteau deloc pe ea…mare mninune.
- Dacă totuşi li se stingea focu, se zice că fata-I lega de picioare cu parul şi îi trăgea după ea către pădure şi dacă aveau noroc să scape vii, veneau n’apoi zdrobiţi şi plini de sânge”.

Pinti Maria / -Candale Victoria

- **Tinoasa de sub Valea Lupului**

LEGENDA ”Râpa Bohăitorii”

Sub Valea Dracului, dincolo de Podu’Varului se află cătunul La Mori, numit aşa de la străvechile mori care se aflau acolo. Ne povestea moşu şi unceşu că nu era de mare curaj ori şi cine să treacă p-acolo noaptea. Cum erau alte vremuri, oamenii veneau noaptea de la lucru acasă cu banii ce io câstigat. S-o oprit oamenii mei la o casa la mori şi când să plece fix sub vale era o moară şi vezi minune ce ţi-oi povestii… O sărit bieţii de ei în târnaţ la moară de spaimă când o văzut că vine pe drum o flacără albastră şi se auzea un cal tropotind din picioare. Calu, nu se vedea da’ copitele i se auzeau şi unde câlca aiest cal dadea gaura şi scotea scântei albastre. Ne-o zis că să rugau la Dumnezeu să scape vii şi-şi fâceau cruce cu limba mai să le îngheţe maţele de spaima.

Toată noaptea o stat cu ochii posiumciţi să nu adoarmă cât s-o tot auzit calu şi-n sus şi-n jos. La 5 când o cântat cocoşul prima dată, s-o făcut linişte dintr-o dată şi totu şi-o revenit la normal.”

Tot aşa aveau bai mai mulţi oameni din sat pe Tinoasa ori pe Râpa Bohăitorii cu satana care o vedeau în diferite chipuri. Cel mai des erau pisicile negre, câteodată câini ori capre sau chiar oameni străniі.

Candale Victoria

LEGENDA "Legenda lui Istrol"

- Undeva până în secolul XIX, un om cu numele sau ocara oamenilor Istrol, suia cu Bivolii pe Alac să-şi are parcela de pământ, să-şi planteze şi pe toamnă, să recolteze grânele să aibe ce pune familiei pe masă la iarnă.
- Cum era altă vreme pe atunci, deşi era primăvară era o bujală atat de mare încât a poposit când era gata jumăte de loc adormind de trudă sub un pom. Bivolii trase plugul după ei până mai la vale unde era tăul.
- De cald ce era aceştia intraseră în tău iar plugul o luă la vale trăgându-i după el în jos.
- Încet, încet se băgaseră cu totul sub plapuma neagră a apei nimeni nemaiştiind nimic de ei ***Pinti Ana(Anica)***

De la această veche legendă mai spun oamenii şi ce poţi păţi dacă eşti leneş.
De aici şi denumirea de "Taul lui Alac" sau "Lacul Zagra" fiind singura rezervaţie naturală de testoase a ţării şi nu ar avea fund sau cel puţin nu îi este găsit cel mai afund punct.

LEGENDA “Fata Ciumii”

- Fata Ciumii a apărut pe coasta Bumbului care era apropiată de podu Varului.
- Această femeie a rămas văduvă şi nu avea copii.
- Ea cutreiera locurile din coasta Bumbului. Cum ea a fost văduvă s-au gândit femeile din sat care au fost şapte văduve că şi ea să coase o cămaşă, care să o pună undeva unde fata Ciumei să o găsească. De când femeile au dus cămaşa, nimeni din sat n-a mai văzut-o umblând pe coasta Bumbului pe această fată.
- De atunci nu a mai fost descoperită nici o legenda fiind aceasta cea mai veche.

AUTOR:PINTI ANA GEORGETA

Zagra în al II-lea Război Mondial

- Tot pe vremurile de demult, în al II-lea Război Mondial când se băteau Ruşii cu Nemţii pe la noi prin ţară, la noi în sat Ruşii au avut instalat un loc de popos pentru tancuri, undeva pe dealu' bisericii. Trăgeau în nemţi până-n Târlişua la noi La Mori şezând frontul.
- Se mai povestea că oamenii erau obligaţi să cazeze soldaţii în micile lor căsuţe şi dacă refuzau erau ameninţaţi cu armele.
- Unora le luau animalele şi pe cei mai ghinionişti îi luau ostatici şi îi duceau unde vroiau ei, refuzând unii nu se mai întorceau niciodată la familii sau erau omorâţi pe drumul înapoi ***" Pinti Victor***

"Greu copile, greu le era oamenilor atunci… mi-o zis mama că fugeau femeile şi se ascundeau prin lanuri din faţa nemernicilor care le batjocoreau, biata bunica a mea fiind împuşcată de ei, de aia azi mulţumiţii Lu' Dumnezeu că avem ce avem şi îi pace între oameni"

Îmi povesteşte o bătrână a satului cu ochii plini de lacrimi

Castrul Roman din Vârful Huciului

- Se povesteşte că pe-un deal, mai în sus de Dealul Lupului în zona actuală a Vârfului Huciului s-au format săpături arheologice.
- Aici s-ar presupune că se afla un vechi castru roman.
- În acea zonă pe o suprafaţă neprecisă încă s-au găsit farfurii şi mai multe obiecte care datează de prin secolele romane.

AUTOR:PINTI VICTOR

Vorba despre săpături a ajuns la urechile Directorului Grăniceresc din Năsăud acesta dând vestea mai departe luându-se măsuri de amploare acolo deplasandu-se arheologi şi istorici pentru a confirma vechimea obiectelor.Vechiul castru era format dintr-un turn mare de văz şi altele 2 mai mici cărora li s-au găsit ruinele în rest fiind format din pereţi înalţi pentru a nu putea fi uşor invadat - ***Preluat de la Direcţia Patrimoniului Cultural Universitar UBB şi de la doamna Claudia Septimia şi mama sa cărora le multumesc***.

COLABORATORI: ELEVII CLASEI A VII-A

1.BASOTA NICU GABRIEL
2.BOBOL IONITA
3.BOBOL CLAUDIU VIOREL
4.BRICI IONUT
5.BRICI SANDU DOREL
6.BUMBU ANA MARIA
7.CUTEA VASILE PETRU
8.GATINI NICU
9.LEACH FILIP FLORINEL MARIAN
10.MOJDROAGA GABRIEL
11.NECHITI GABRIELA VERONICA
12.OLTEAN BIANCA MARIA
13.PINTI ANA GEORGETA
14.PINTI VICTOR FLORIN
15.SIMA IONEL
16.STET CLAUDIU RADU DUMITRU
17.VALEAN MARIO

ÎNDRUMĂTOR: PROF. LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ, DRĂGAN OTILIA MARCELA